

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informativna naznaka o sudskoj praksi Suda broj 122

August-septembar 2009. godine

Enea protiv Italije - 74912/01

Presuda od 17.9.2009 [VV]

Član 6.

Građanski postupak

Član 6-1

Pristup sudu

Pravično saslušanje

Pravo na pristup sudu zatvorenika raspoređenog u sektor zatvora sa visokim stepenom nadzora da bi predočio spor u vezi sa pravima građanske prirode: *povreda*

Činjenice – Podnosiocu predstavke je izrečena zatvorska kazna u trajanju od trideset godina zbog, *inter alia*, članstva u kriminalnoj organizaciji mafijskog tipa. U augustu 1994. godine, imajući u vidu opasnost koju je predstavljao podnosilac predstavke, Ministarstvo pravde je donijelo odluku kojom je naložilo da on bude podvrgnut specijalnom zatvorskom režimu jednu godinu, koji je predviđen drugim stavom člana 41 *bis* Zakona o zatvorskoj upravi kada to iziskuju razlozi reda i sigurnosti. Odlukom su nametnuta razna ograničenja u pogledu posjeta, aktivnosti i nadgledanja prepiske podnosioca predstavke. Primjena specijalnog režima je produžena do kraja 2005. godine donošenjem devetnaest odluka, s tim da je važenje svake od njih bilo na ograničen period. Podnosilac predstavke je uložio nekoliko žalbi sudu nadležnom za izvršenje kazni, koji je u tri navrata odlučio da olakša ograničenja koja su mu nametnuta. Jedna od žalbi je proglašena neprihvatljivom uz obrazloženje da je period važenja predmetne

odluke istekao i da podnosilac predstavke, prema tome, nema više interesa da se ona razmotri. Sud je konačno naložio da se primjena specijalnog režima obustavi, a u martu 2005. godine, podnosilac predstavke je smješten u sektor sa visokim stepenom nadzora, u kojem su izvjesni veoma opasni zatvorenici bili držani odvojeno od ostalih zatvorenika. Odluka da se zatvorenik smjesti u taj sektor nije mogla biti osporena *per se*.

Podnosilac predstavke je imao više zdravstvenih problema te je morao da koristi invalidska kolica. U periodu između 2000. godine i 2005. godine, on je služio kaznu u bolničkom odjeljenju zatvora koje je bilo rezervirano za zatvorenike podvrgnute specijalnim režimu. U oktobru 2008. godine, sud nadležan za izvršenje kazni je naložio obustavljanje izvršenja kazne podnosiocu predstavke zbog zdravstvenih razloga. Od tog vremena je u kućnom pritvoru.

Pravo – Član 3: Ograničenja nametnuta na osnovu specijalnog zatvorskog režima su bila potrebna da bi se spriječio podnosilac predstavke, koji je predstavljao opasnost po društvo, da održava kontakte sa kriminalnom organizacijom kojoj je pripadao. Međutim, sudovi nadležni za izvršenje kazni su ukinuli ili su olakšali neka od tih ograničenja. Osim toga, domaće vlasti su ispunile svoju obavezu da zaštite fizički integritet podnosioca predstavke opreznim nadgledanjem njegovog zdravstvenog stanja, procjenjivanjem ozbiljnosti njegovih zdravstvenih problema, obezbjeđivanjem medicinske njege i nalaganjem hospitalizacije kada je bilo potrebno. Prema tome, postupak kojem je bio podvrgnut nije prekoračio neizbježni nivo patnje koja je svojstvena za pritvor.

Zaključak: nema povrede (petnaest glasova naspram dva glasa).

Član 6. stav 1: (a) Ograničenja prava na sud za vrijeme primjene specijalnog zatvorskog režima – Zatvorenici podvrgnuti specijalnom zatvorskom režimu imaju rok od deset dana od dana dostavljanja ministarske odluke da ulože žalbu, koja nema suspenzivno dejstvo, sudu nadležnom za izvršenje kazni. Sud mora donijeti odluku u roku od deset dana; taj rok je određen zbog ozbiljnih posljedica specijalnog režima po prava zatvorenika i činjenice da osporena odluka ostaje na snazi samo ograničen period. Sud je odbio jednu od žalbi podnosioca predstavke više od četiri mjeseca nakon što je ona uložena uz obrazloženje da je osporena odluka prestala da važi. Prema tome, zbog izostanka bilo kakve odluke u meritumu, preispitivanje predmetne sudske odluke je lišeno suštine.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

(b) Ograničenja prava na sud za vrijeme boravka u sektoru sa visokim stepenom nadzora

(i) Prihvatljivost: Krivični aspekt člana 6. stav 1. nije primjenjiv jer se postupak u vezi sa zatvorskim sistemom nije u principu odnosio da određivanje "krivične optužbe". S druge strane, pitanje pristupa sudu nadležnog za odlučivanje o smještaju u sektor sa visokim stepenom nadzora i popratna ograničenja se moraju ispitati na osnovu građanskog aspekta člana 6. stav 1. Većina ograničenja kojima je podnosilac predstavke navodno bio podvrgnut su se odnosila na niz prava zatvorenika koja je Vijeće Evrope priznalo putem Evropskih zatvorskih pravila naznačenih u jednoj preporuci Komiteta ministara. Premda ta preporuka nije pravno obavezujuća za države članice, velika većina njih je priznala da zatvorenici uživaju većinu prava na koja se ona odnosi i da omogućavaju žalbu protiv mjera kojima se ograničavaju ta prava. Slijedi da se u ovom predmetu može govoriti o postojanju "spora" (*contestation*) u pogledu "prava". Pored toga, neka od ograničenja koja je naveo podnosilac predstavke, kao što je ograničavanje kontakta sa njegovom porodicom i ona koja se odnose na

imovinska prava, se jasno ubrajaju u sferu ličnih prava te su, prema tome, građanske prirode. Imajući u vidu navedeno, osnovno je da države zadrže široko polje odlučivanja u pogledu sredstava kojima se osigurava sigurnost i red u teškom zatvorskom kontekstu. Ipak, bilo koje ograničenje koje se odnosi na pojedinačna građanska prava mora biti otvoreno za osporavanje u sudskom postupku zbog prirode ograničenja i njihovih mogućih posljedica. Tim sredstvom je moguće postići pravičnu ravnotežu koja mora biti uspostavljena između prisila sa kojima se mora suočiti država u zatvorskom kontekstu, jedne strane, i zaštite prava zatvorenika, s druge strane. Prema tome, ovaj žalbeni navod je sukladan *ratione materiae* odredbama Konvencije budući da se odnosi na građanski aspekt člana 6.

Zaključak: prihvatljiva (šesnaest glasova naspram jednog glasa).

(ii) *Meritum*: Dok je tačno da zatvorenici ne mogu osporiti odluku *per se* da se smjeste u sektor sa visokim stepenom nadzora, bilo koje ograničenje prava građanske prirode (koje se odnosi, na primjer, na posjete porodice zatvorenika ili njihovu prepisku) može, u pogledu odluke, biti predmet žalbe pred sudovima nadležnim za izvršenje kazni. Budući da u ovom predmetu smještaj podnosioca predstavke u poseban sektor nije doveo ni do kakvog ograničenja te vrste, čak se i za eventualni nedostatak takvog lijeka ne bi moglo reći da dovodi do uskraćivanja prava na pristup sudu.

Zaključak: nema povrede (jednoglasno).

Član 8: (a) *Period od augusta 1994. godine do jula 2004. godine* – Javne vlasti su se umiješale u pravo podnosioca predstavke na poštivanje prepiske. Nadgledanje prepiske podnosioca predstavke u periodu između augusta 1994. godine i jula 2004. godine nije bilo u skladu sa zakonom, u mjeri u kojoj primijenjenim zakonom u ovom predmetu nisu regulirani ni trajanje mjere, a ni razlozi kojima bi se ona opravdala, te nije naznačen dovoljno jasno opseg i način ovlasti nadležnih vlasti da vrše procjenu u tom domenu. Sud ne vidi razlog da se u ovom predmetu udalji od postojeće sudske prakse čiji je cilj omogućavanje svim zatvorenicima da uživaju minimalni stepen zaštite na koju građani imaju pravo na osnovu vladavine prava u demokratskom društvu.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

(b) *Period nakon toga* – U pogledu perioda od jula 2004. godine do obustavljanja izvršenja kazne podnosiocu predstavke, Sud se ograničio na konstatiranje da ne postoji nijedan dokument u spisu u prilog tvrdnjama zastupnika podnosioca predstavke.

Zaključak: nema povrede (jednoglasno).

Član 41: Zaključak o postojanju povrede predstavlja dovoljno pravično zadovoljenje u pogledu bilo koje nematerijalne štete.

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka

sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uslovom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights
This summary by the Registry does not bind the Court.

Click here for the [Case-Law Information Notes](#)